

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการร่างแผนผู้สูงอายุระยะยาวฉบับที่ 2. 2544. ร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – พ.ศ.2564). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จินดา โปะะรัตน์ศิริ. นักพัฒนาสังคม สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส. 28 มกราคม 2547. สัมภาษณ์.

จิระภา ศรีคำ. 2545. สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในที่อยู่อาศัยแบบแฟลตเคหะชุมชนดินแดง 1 และ 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไตรรัตน์ จารุทัศน์. 2545. ที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ : คุณภาพชีวิตของสังคม. ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาพร ชัยวรรร ประชากรสูงอายุไทย. ในสุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ. 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ "ผู้สูงอายุในประเทศไทย รายงานการทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ปัจจุบันตลอดจนข้อเสนอทางนโยบายและการวิจัย". กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

นภาพร ชัยวรรรณ และจอห์น โนเดล. 2542. การอยู่อาศัยและการเกื้อกูลโดยครอบครัวของผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาพร เรืองสกุล. 2546. อ้อมก่อนรวกกว่า-ฉบับพิเศษสำหรับตลาดหลักทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.

นิตยา ภาสุนันท์, นารีรัตน์ จิตรมนตรี และจันทนา รณฤทธิ์วิชัย. 2541. รายงานการวิจัย การศึกษา สภาพแวดล้อมในบ้านที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหกล้มของผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลศาสตร์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 : 34-45.

บัญญัติ บุรณสิงห์. 2539. ความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยสูงอายุของผู้ที่ทำงานบริษัทชั้นนำในกทม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประคอง กรรณสูต. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. ฉบับปรับปรุงแก้ไข. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. 2546. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

พระธรรมวรเมธี. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม. 20 พฤศจิกายน 2546.

สัมภาษณ์.

- พระเจดีย์วชิรสโร. วัดไก่เตี้ยพุดธาราม. 11 ตุลาคม 2546. สัมภาษณ์.
- พัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กรม. สรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2546 สถานสงเคราะห์คนชรา วาสนาเวศม์ฯ. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.(อัดสำเนา)
- มานพ พงศ์ทัต. 2546. Healthy Elderly : Housing & Environment. ในการประชุมวิชาการ ประจำปี พ.ศ.2546 การดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง. สมาคมพุดธารามวิทยาและเวชศาสตร์ ผู้สูงอายุไทย. หน้า 80-81. 19-21 พฤศจิกายน 2546 ณ ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัย จุฬาลงกรณ์ กรุงเทพฯ
- ละออง สุวิทยาภรณ์. 2534. ปัญหาสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุในชนบท กรณีศึกษาเฉพาะอำเภอ ความชนุน จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรวรรณ นิตบงกช. 2541. ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตคลองเตย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ ไกรสุวรรณสาร. 2545. แนวทางการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชมรมอยู่ร้อยปี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรวรรณ จันเพ็ชร. เจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง. 6 ธันวาคม 2546. สัมภาษณ์.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. 2546. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ. กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์. รายงานผลการสัมมนาที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ.
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ. 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ "ผู้สูงอายุในประเทศไทย รายงานการทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ปัจจุบันตลอดจนข้อเสนอทางนโยบาย และการวิจัย". กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. 2544. หลักสำคัญของเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพงษ์ บุญฤทธิ์. 2538. ความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของข้าราชการตำรวจ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภภาพรณ ทุมโฆสิต. ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์คนชราวาสนาเวศม์ฯ. 14 พฤศจิกายน 2546. สัมภาษณ์.

อุบล หลิมสกุล. 2539. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการสวัสดิการของรัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์บริการผู้สูงอายุดินแดง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Griffin, J and Dean, C. 1975. Housing For the elderly : the size of Grouped schemes.

London : Her Majesty's stationery Office.

Jitapunkul S, Chayovan N, Yodpet S and Kespichayawatthana J. 2002. Ageing in

Thailand : 2001. The National Commission on the Elderly.

Komcecil, Joseph, A. 1976. Designing The Open Nursing Home. United States fo

America. Dawden : Hutchison & Ross.

Kotler Philip. 1991. Marketing Management Analysis. Planning. Implemantation and

Control. Seventh edition. United States of America : Prentice-Hall International.

Lawton, M, Powell. 1975. Planning and Managing Housing for the Elderly.

United States of America : A Wiley-Interscience Publication.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ผู้พักอาศัย

แบบสัมภาษณ์ ผู้พักอาศัย

เรื่อง “ แนวทางการปรับปรุงโครงการบ้านพักคนชราวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ”

หัวหน้าคณะนักวิจัย นายพงศธร เทราบัตย์ ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ข้อมูลนี้ใช้เพื่อการศึกษา และขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ -

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในครั้งนี้

ชื่อผู้พักอาศัย	เลขทะเบียนผู้พักอาศัย.....
-----------------------	----------------------------

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการอยู่อาศัย

1. ท่านอาศัยในบ้านพักประเภทใด

- (1) สามัญ อาคาร ..... (2) พิเศษ อาคาร.....
 (3) บ้านบุศยานิเวศม์ อาคาร .....

2. การอยู่อาศัยก่อนมาพักที่วาสนะเวศม์

2.1 พักที่ไหนมาก่อน จังหวัด ..... อำเภอ .....

- 2.2 อยู่กับใคร (1) บุตร หลาน (2) อยู่คนเดียว (3) อยู่กับคู่สมรส
 (4) อยู่กับคู่สมรสและบุตรหลาน (5) อยู่กับญาติ (6) อื่น ๆ .....

2.3 ประเภทที่พักอาศัย

- (1) บ้านเดี่ยว (2) ทาวน์เฮ้าส์ (3) บ้านแฝด
 (4) แฟลต (5) คอนโดมิเนียม (6) อื่น ๆ .....

2.4 การครอบครองที่พักอาศัย

- (1) เป็นเจ้าของ (2) เช่า (3) เช่าซื้อ (4) อาศัยอยู่กับคนอื่น (5) อื่น ๆ .....

2.5 รายได้ก่อนมาพักอาศัยที่นี่

- (1) ไม่มีรายได้ (2) 1 - 5,000 บาท (3) 5,001 - 10,000 บาท
 (4) 10,001 - 15,000 บาท (5) 15,001 - 20,000 บาท (6) มากกว่า 20,001 บาท

2.6 มาพักที่นี่ได้อย่างไร (เช่น มาสมัครเอง, บุตรหลานให้มาอยู่, เจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์ส่งตัวมา ฯลฯ)
 .....

3. ที่บ้านวาสนะเวศม์ ที่ท่านพักอยู่มีจำนวนผู้อยู่อาศัยในบ้านพัก ..... คน

4. ระยะเวลาที่ท่านเข้ามาอยู่อาศัยในบ้านประมาณ .....ปี เข้ามาเมื่อปี พ.ศ. ....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการทำกิจกรรมของผู้อยู่อาศัย

5 ท่านตื่นนอนเวลาประมาณ ..... น. (เจ้าหน้าที่ นำเวลาใส่ในช่องเวลาด้วย)

- (1) ก่อนเวลา 04.00 น. (2) 04.01-05.00 น. (3) 05.01-06.00 น.
 (4) 06.01-07.00 น. (5) 07.01-08.00 น. (6) หลัง 08.00 น. เป็นต้นไป

6 ท่านเข้านอนเวลาประมาณ ..... น. (เจ้าหน้าที่ นำเวลาใส่ในช่องเวลาด้วย)

- (1) ก่อนเวลา 19.00 น. (2) 19.01-20.00 น. (3) 20.01-21.00 น.
 (4) 21.01-22.00 น. (5) 22.01-23.00 น. (6) หลัง 23.00 น. เป็นต้นไป

7. ท่านทำกิจกรรมอะไรบ้าง ภายใน เรือนนอนของท่าน (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) ดูโทรทัศน์	( )	( )	( )
(2) ฟังวิทยุ ฟังเพลง	( )	( )	( )
(3) นอนพักผ่อน	( )	( )	( )
(4) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(5) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(6) ออกกำลังกาย	( )	( )	( )
(7) สวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ	( )	( )	( )
(8) พูดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(9) เล่นเกมส์ เช่น หมากรุก, ไพ่	( )	( )	( )
ฯลฯ			
(10) ทำความสะอาดที่พัก	( )	( )	( )
(11) ทำงานอดิเรก (ระบุ).....			
เช่น งานประดิษฐ์หัตถกรรม, ทำความ			
ฯลฯ	( )	( )	( )
(12) อื่น	( )	( )	( )

8. ท่านทำกิจกรรมอะไรบ้าง บริเวณระเบียบรอบๆ เรือนนอนของท่าน (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) ดูโทรทัศน์	( )	( )	( )
(2) ฟังวิทยุ ฟังเพลง	( )	( )	( )
(3) นอนพักผ่อน	( )	( )	( )
(4) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(5) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(6) ออกกำลังกาย	( )	( )	( )
(7) สวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ	( )	( )	( )
(8) พูดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(9) เล่นเกมส์ เช่น หมากรุก, ไพ่	( )	( )	( )
ฯลฯ			
(10) เดินเล่น	( )	( )	( )
(11) ทำความสะอาดที่พัก	( )	( )	( )
(12) ทำงานอดิเรก (ระบุ)...เช่น	( )	( )	( )
งานประดิษฐ์หัตถกรรม, ทำความ			
สะอาดรอบที่พัก, ปลูกดูแลต้นไม้			
ฯลฯ			
(13) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9. ท่านทำกิจกรรมอะไรบ้าง ในพื้นที่ส่วนกลาง (นอกเรือนนอน) (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

9.1 พื้นที่ด้านข้างเรือนนอน / ระหว่างเรือนนอน (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ตามต่อ) ( ) ไม่ใช่ ข้ามไปข้อ 9.2

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(2) ฟังวิทยุ ฟังเพลง	( )	( )	( )
(3) นอนพักผ่อน	( )	( )	( )
(4) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(5) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(6) ออกกำลังกาย	( )	( )	( )
(7) สวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ	( )	( )	( )
(8) เล่นเกมส์ เช่น หมากรูก, ไพ่ ฯลฯ	( )	( )	( )
(9) เดินเล่น	( )	( )	( )
(10) ทำงานอดิเรก ระบุ)..... เช่น งานประดิษฐ์ที่ตัดกรรม, ทำความสะอาดรอบที่พัก,ปลูกดูแล ต้นไม้ ฯลฯ	( )	( )	( )
(11) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9.2 พื้นที่ในอาคารอเนกประสงค์ (แบบสามัญ) หรืออาคารรวม (แบบพิเศษ/บุศยานิเวศน์) (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

( ) ใช้ (ตามต่อ) ( ) ไม่ใช่ ข้ามไปข้อ 9.3

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(2) ฟังวิทยุ ฟังเพลง	( )	( )	( )
(3) นอนพักผ่อน	( )	( )	( )
(4) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(5) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(6) ออกกำลังกาย	( )	( )	( )
(7) สวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ	( )	( )	( )
(8) เล่นเกมส์ เช่น หมากรูก, ไพ่ ฯลฯ	( )	( )	( )
(9) เดินเล่น	( )	( )	( )
(10) ทำงานกิจกรรมร่วมกัน ได้ แก่ ประชุม, ฝึกอาชีพ เป็นต้น	( )	( )	( )
(11) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9.3 พื้นที่ในศาลาปฏิบัติธรรม (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ตามต่อ) ( ) ไม่ใช่ ชำมไปข้อ 9.4

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) สวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ	( )	( )	( )
(2) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(3) นอนพักผ่อน	( )	( )	( )
(4) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(5) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(6) ออกกำลังกาย	( )	( )	( )
(7) เดินเล่น	( )	( )	( )
(8) ทำงานอดิเรก (ระบุ).....	( )	( )	( )
เช่น งานประดิษฐ์หัตถกรรม ฯลฯ			
(9) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9.4 พื้นที่ในอาคารกายภาพบำบัดและอาคารพยาบาล (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ตามต่อ) ( ) ไม่ใช่ ชำมไปข้อ 9.5

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) กายภาพบำบัด	( )	( )	( )
(2) รักษาพยาบาลตามตารางนัด	( )	( )	( )
(3) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(4) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(5) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(6) ออกกำลังกาย	( )	( )	( )
(7) เดินเล่น	( )	( )	( )
(8) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9.5 พื้นที่ในโรงอาหาร (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ตามต่อ) ( ) ไม่ใช่ ชำมไปข้อ 9.6

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) รับประทานอาหาร	( )	( )	( )
(2) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(3) นอนพักผ่อน	( )	( )	( )
(4) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(5) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(6) ออกกำลังกาย	( )	( )	( )
(7) เล่นเกมส์ เช่น หมากรุก, ไพ่ ฯลฯ	( )	( )	( )
(8) เดินเล่น	( )	( )	( )
(9) ทำงานอดิเรก (ระบุ).....	( )	( )	( )
เช่น งานประดิษฐ์หัตถกรรม ฯลฯ			
(10) อื่น ๆ	( )	( )	( )

9.6 พื้นที่บริเวณลานออกกำลังกายและพื้นที่สุขภาพ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ถามต่อ) ( ) ไม่ใช่ข้ามไปข้อ 9.7

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) ออกกำลังกาย	( )	( )	( )
(2) เดินเล่น	( )	( )	( )
(3) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(4) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(5) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(6) เล่นเกมส์ เช่น หมากรุก, โฟ่ ฯ	( )	( )	( )
(7) นั่งสมาธิ สวดมนต์	( )	( )	( )
(8) ทำงานอดิเรก (ระบุ).....	( )	( )	( )
เช่น งานประดิษฐ์ที่ถถกรรม ฯลฯ			
(9) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9.7 พื้นที่บริเวณสนามเปตอง (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ถามต่อ) ( ) ไม่ใช่ข้ามไปข้อ 9.8

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) เล่นเปตอง	( )	( )	( )
(2) เดินเล่น	( )	( )	( )
(3) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(4) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(5) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(6) เล่นเกมส์ เช่น หมากรุก, โฟ่ ฯลฯ	( )	( )	( )
(7) นั่งสมาธิ สวดมนต์	( )	( )	( )
(8) ทำงานอดิเรก (ระบุ).....	( )	( )	( )
เช่น งานประดิษฐ์ที่ถถกรรม ฯลฯ			
(9) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9.8 พื้นที่บริเวณห้องสมุด (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ถามต่อ) ( ) ไม่ใช่ข้ามไปข้อ 9.9

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(2) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(3) เดินเล่น	( )	( )	( )
(4) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(5) เล่นเกมส์ เช่น หมากรุก, โฟ่ ฯลฯ	( )	( )	( )
(6) นั่งสมาธิ สวดมนต์	( )	( )	( )
(7) ทำงานอดิเรก (ระบุ).....	( )	( )	( )
เช่น งานประดิษฐ์ที่ถถกรรม ฯลฯ			
(8) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9.9 พื้นที่บริเวณอาคารสมเด็จพระย่า (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ตามต่อ) ( ) ไม่ใช่ข้ามไปข้อ 9.10

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(2) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(3) เดินเล่น	( )	( )	( )
(4) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(5) เล่นเกมส์ เช่น หมากรุก,ไฟ ฯลฯ	( )	( )	( )
(6) นั่งสมาธิ สวดมนต์	( )	( )	( )
(7) ทำงานอดิเรก (ระบุ).....	( )	( )	( )
เช่น งานประดิษฐ์หัตถกรรม ฯลฯ			
(8) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

9.10 พื้นที่บริเวณอาคารของภัณฑุสถานเวศม์ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) ( ) ใช้ (ตามต่อ) ( ) ไม่ใช่ข้ามไปข้อ 10

กิจกรรม \ ความถี่	ทุกวัน	1- 2 ครั้ง/สัปดาห์	3 - 6 ครั้ง/สัปดาห์
(1) อ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์	( )	( )	( )
(2) พุดคุยกับเพื่อนบ้าน	( )	( )	( )
(3) เดินเล่น	( )	( )	( )
(4) นั่งพักผ่อน ชมวิว	( )	( )	( )
(5) เล่นเกมส์ เช่น หมากรุก,ไฟ ฯลฯ	( )	( )	( )
(6) นั่งสมาธิ สวดมนต์	( )	( )	( )
(7) ทำงานอดิเรก (ระบุ).....	( )	( )	( )
เช่น งานประดิษฐ์หัตถกรรม ฯลฯ			
(8) อื่น ๆ.....	( )	( )	( )

ส่วนที่ 3 ข้อมูลสภาพการอยู่อาศัย และปัญหาในการอยู่อาศัย

10. ท่านคิดว่า ที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมในวาสนะเวศม์ เหมาะสมหรือ
ไม่เหมาะสมอย่างไร (ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง “เหมาะสม” หรือ “ไม่เหมาะสม” พร้อมให้เหตุผล)

บริการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	บริเวณใด (ที่ไม่เหมาะสม)	เหตุผล
10.1 พื้นที่ใช้สอย				
(1) ทางเดิน บนอาคาร				
(2) ทางเดิน นอกอาคาร				
(3) บันได				
(4) ราวจับบันได				
(5) ชานพัก				
(6) ทางลาด				
(7) พื้นต่างระดับ				

บริการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	บริเวณใด (ที่ไม่เหมาะสม)	เหตุผล
10.1 พื้นที่ใช้สอย (ต่อ)				
(8) ประตูทางเข้า-ออก				
(9) หน้าต่าง มุ้งลวด				
(10) ราวจับ				
(11) ห้องน้ำ สุขา				
(12) อุปกรณ์สำหรับห้องน้ำ สุขา				
(13) ห้องนอน				
(14) เตียงนอน				
(15) พื้นที่ ห้องนั่งเล่น				
(16) เฟอร์นิเจอร์ (เก้าอี้, โต๊ะ ฯลฯ)				
(17) ระยะทางเดินจากที่พัก ไปยังสถานที่อื่น				
(18) ลานซักล้าง				
(19) กริ่งสัญญาณเรียกหา				
(20) อื่น ๆ.....				
10.2 สภาพแวดล้อม				
(21) แสงสว่างในที่พัก				
(22) แสงสว่างระหว่างอาคาร				
(23) เสียง				
(24) กลิ่น				
(25) ความสะอาด				
(26) ความร่มรื่น				
(27) การระบายอากาศ				
(28) ความหนาแน่นของเตียง				
(29) ความเป็นสัดส่วน ความเป็นระเบียบเรียบร้อย				
(30) ความเป็นส่วนตัว				
(31) อื่น ๆ.....				

บริการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	บริเวณใด (ที่ไม่เหมาะสม)	เหตุผล
10.3 การให้บริการ				
(32) การรักษาพยาบาล ภายนอก				
(33) การให้บริการร้านอาหาร ชายของ				
(34) เวน ยามรักษาความ ปลอดภัย				
(35) น้ำประปา				
(36) การจัดกิจกรรม ชมรม ในวาระพิเศษ				
(37) การจัดกิจกรรม ชมรม นอกวาระพิเศษ				
(38) ระบบเสียงตามสาย				
(39) โทรทัศน์ เทปบันทึก ภาพ				
(40) ห้องสมุด				
(41) ศาลาปฏิบัติธรรม				
(42) อาคารอเนกประสงค์				
(43) อาคารกายภาพบำบัด และอาคารพยาบาล				
(44) อาคารโรงอาหาร				
(45) ลานออกกำลังกาย และพื้นที่สุขภาพ				
(46) สนามเปตอง				
(47) ห้องสมุด				
(48) อาคารสมเด็จพระเจ้า				
(49) อาคารบุศยานิเวศม์				
(50) พื้นที่ส่วนกลางสำหรับ ทำกิจกรรม				
(51) สวนพักผ่อน				
(52) อื่น ๆ				

บริการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	บริเวณใด (ที่ไม่เหมาะสม)	เหตุผล
10.4 สังคม-เศรษฐกิจ				
(53) เพื่อนบ้าน				
(54) การดูแลของเจ้าหน้าที่				
(55) ค่าใช้จ่ายส่วนตัว				
(56) ค่าใช้จ่ายสำหรับที่พัก				
(57) อื่นๆ.....				

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นในการอยู่อาศัย ในปัจจุบันและอนาคต

11. ท่านคิดว่าอนาคตจะเปลี่ยนที่อยู่อาศัยไปที่อื่นหรือไม่
 (1) เปลี่ยน (ต่อข้อ 12)   (2) ไม่เปลี่ยน (ข้ามไปข้อ 13)   (3) ยังไม่แน่ใจ
12. ท่านต้องการไปอยู่อาศัยที่ใด
 (1) กลับที่อยู่อาศัยเดิมก่อนมาพักที่นี่   (2) บ้านพักคนชราแห่งอื่น
 (3) วัด*สถานปฏิบัติธรรม   (4) ที่อื่น (ระบุ).....(5) ไม่ต้องการเปลี่ยน
13. ท่านต้องการอยู่กับใคร
 (1) บุตร หลาน   (2) อยู่คนเดียว   (3) อยู่กับคู่สมรส
 (4) อยู่กับคู่สมรสและบุตรหลาน   (5) อยู่กับญาติ   (6) อื่น ๆ .....
14. เรือนนอน 1 หลัง ควรมีผู้อยู่อาศัยร่วมพักด้วยกันหรือไม่
 (1) ไม่ควร   (2) ควร มี จำนวน ..... คน
15. ท่านคิดว่า ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรบ้าง
 (1) สวนสุขภาพ   (2) ห้อง สถานที่ปฏิบัติธรรม   (3) ร้านอาหาร/ขายของ
 (4) ร้านทำผม   (5) ชมรมทำกิจกรรมต่าง ๆ   (6) อื่น ๆ .....
16. ท่านสนใจที่จะออกไปทำกิจกรรมเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศนอกสถานที่ หรือไม่
 (1) สนใจ   (2) ไม่สนใจ   (3) เฉย ๆ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

17. เพศ   (1) ชาย   (2) หญิง
18. อายุ .....ปี
 (1) 60-69 ปี   (2) 70-79 ปี   (3) 80 ปี ขึ้นไป
19. สถานภาพสมรส
 (1) โสด (ข้ามไปข้อ 22)   (2) สมรส   (3) ม่าย   (4) แยกกันอยู่
20. จำนวนบุตร
 (1) ไม่มีบุตร   (2) มีบุตร .....คน

21. การศึกษาขั้นสุดท้าย

- (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี (2) ปริญญาตรี (3) ปริญญาโท (4) สูงกว่าปริญญาโท

22. ปัจจุบันประกอบอาชีพ

- (1) ไม่มีอาชีพ (ข้ามไปข้อ 26) (2) ข้าราชการเกษียณ (3) อื่น ๆ .....

23. ท่านมีรายได้เดือนละ .....

(1) ไม่มีรายได้ (2) 1 - 5,000 บาท (3) 5,001 - 10,000 บาท
(4) 10,001 - 15,000 บาท (5) 15,001 - 20,000 บาท (6) มากกว่า 20,001 บาท

24. แหล่งที่มาของรายได้จากข้อ 24

(1) บุตร หลานให้ (2) เงินบำเหน็จ บำนาญ (3) สวัสดิการ สงเคราะห์
(4) ทำงานช่วยเหลือในสำนักงานบริการต่างๆ ในวาระสมควร (5) อื่น ๆ (เช่น ค่าเช่า , ดอกเบี้ย ฯลฯ).....

25. สุขภาพและการพึ่งพา

(1) ยังช่วยเหลือตัวเองได้ (2) ต้องพึ่งพิงคนอื่นอยู่ (3) ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้แล้ว

26. ปัจจุบันใครดูแลท่านเมื่อยามเจ็บป่วย

(1) ดูแลตัวเอง (2) บุตร หลาน (3) ญาติพี่น้อง (4) เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร
(5) จ้างผู้ดูแลจากภายนอก (เช่น พยาบาล ฯลฯ) (6) อื่น ๆ .....

----- จบแบบสัมภาษณ์ -----

ภาคผนวก ข

สรุปร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – พ.ศ.2564)
หน่วยงานที่ให้บริการสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในประเทศไทย

และ

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการสงเคราะห์

สรุปร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – พ.ศ.2564)

สรุปแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – 2564)

ในปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุและสัดส่วนผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป) ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเคลื่อนสู่ระยะที่เรียกว่า “ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (population aging)” อันจะมีผลต่อสภาพทางสังคม สภาพเศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว การกำหนดแผนระยะยาวที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรมสำหรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา จึงเป็นที่ตระหนักทั้งของรัฐและประชาคมต่าง ๆ ว่ามีความสำคัญในลำดับต้น ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาวิจัยต่อเนื่องการติดตามประเมินผลการปรับปรุงแผนระยะยาวด้านผู้สูงอายุเป็นระยะ ๆ ก็มีความจำเป็นเช่นเดียวกันนอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ระบุในมาตรา 54 และมาตรา 80 ถึงภารกิจที่จะต้องรับผิดชอบต่อประชากรผู้สูงอายุ

มาตรา 54: บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 80: รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และ ผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย เป็นพันธกรณีเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จึงได้กำหนดสาระสำคัญไว้ดังนี้

ข้อ 1 ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ และผู้พิการที่สูงอายุ

ข้อ 2 ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวได้รับความเคารพ รัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับ บทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการ อยู่รวมกันอย่างเป็นสุข

ข้อ 3 ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย

ข้อ 4 ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า

ข้อ 5 ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกัน และสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจรโดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามคตินิยม

ข้อ 6 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึ่งพาตนเองได้ สามารถช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในสังคม เป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง มีการเข้าสังคม มีนันทนาการที่ดี และมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

ข้อ 7 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องกำหนดนโยบาย และแผนหลักด้านผู้สูงอายุส่งเสริมและประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อ 8 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้อายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

ข้อ 9 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้อายุตามวัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญูตักเตือนและเอื้ออาทรต่อกัน

สิทธิผู้สูงอายุ

การมีอิสระภาพในการพึ่งตนเอง

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพอย่างเพียงพอ ทั้งจากการจัดสรรรายได้การสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการช่วยเหลือตนเอง
2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและโอกาสได้ทำงาน หรือมีโอกาที่จะสร้างรายได้ทางอื่นให้กับตนเอง
3. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการกำหนดการเกษียณอายุการทำงาน
4. ผู้สูงอายุมีสิทธิเข้าถึงโครงการฝึกอบรมและโครงการด้านการศึกษาที่เหมาะสม
5. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และสามารถที่จะปรับให้เข้ากับสภาพพึ่งพอใจส่วนบุคคลและความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป
6. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะพักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเองได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การมีส่วนร่วม

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิอยู่ในสังคม และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนด และดำเนินนโยบายที่มีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่อันดีของผู้สูงอายุ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับรุ่นใหม่
2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาและพัฒนาโอกาสในการให้บริการแก่ชุมชน และทำงานอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถ
3. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะก่อตั้งขบวนการหรือสมาคมเพื่อผู้สูงอายุ

การอุปการะเลี้ยงดู

ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดู และการปกป้องคุ้มครองจากครอบครัว และชุมชนตามคุณค่าวัฒนธรรมของแต่ละระบบสังคม

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงบริการด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อช่วยให้สามารถและคงไว้หรือฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกายจิตใจและอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุด และเพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการเกิดภาวะเจ็บป่วยอีกด้วย
2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิได้รับบริการทางด้านสังคมและกฎหมาย เพื่อส่งเสริมอิสระภาพในการดำเนินชีวิตการปกป้องคุ้มครองและการอุปการะเลี้ยงดู
3. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ซึ่งจะให้บริการด้านการปกป้องคุ้มครอง การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นทางด้านจิตใจและสังคม ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและบรรยากาศที่เป็นมิตร ตามความเหมาะสมกับสถานภาพและความต้องการ
4. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิมนุษยชนทั้งปวงและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในขณะที่อยู่ในสถานที่ใดหรือในสถานที่ให้บริการดูแลรักษา รวมทั้งพึงได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรี ความเชื่อ ความต้องการ และความเป็นส่วนตัว ตลอดจนสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดู และคุณภาพชีวิตของตนเอง

การบรรลุความต้องการ

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่
2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงแหล่งการศึกษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ทางศาสนา และนันทนาการในสังคม

ความมีศักดิ์ศรี

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงปลอดภัยจากการถูกแสวงหาผลประโยชน์ตลอดจนการปฏิบัติอย่างทารุณ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. ผู้สูงอายุพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัยเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ภูมิภาค ศาสนา ความพิการ สถานะทางเศรษฐกิจ หรือสถานภาพอื่นใด

ปรัชญาของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564)

- การสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม
- ผู้สูงอายุมีคุณค่าและศักยภาพ สมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีส่วนร่วมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม
- ผู้สูงอายุมีศักดิ์ศรีและสมควรดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพ ที่สมเหตุสมผล และสมวัย
- ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคมและถึงแม้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งจะประสบความทุกข์ยาก และต้องการเกื้อกูลจากสังคมและรัฐ แต่ก็เพียงบางช่วงเวลาของวัยสูงอายุเท่านั้น

วิสัยทัศน์ของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564)

“ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม” โดย

- ประชากรผู้สูงอายุที่มีสถานภาพดี (สุขภาพดีทั้งกายและจิต ครอบครัวอบอุ่นมีสังคมที่ดี มีหลักประกันที่มั่นคงได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสมอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง)
- ผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการเกื้อกูล หากมีการดำเนินการที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ส่วนใหญ่ดำรงอยู่ในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง
- ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลักในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ
- ระบบสวัสดิการและบริการจะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุให้สามารถดำรงอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ
- รัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบบบริการ

วัตถุประสงค์ของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564)

- เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม

- เพื่อให้ประชากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการและมีการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ
- เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตและมีหลักประกัน
- เพื่อให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในภาพกิจด้านผู้สูงอายุ
- เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่างๆ ในสังคมทั้งภาคประชาชนชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ปฏิบัติงานอย่างประสานและสอดคล้องกัน

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) จัดแบ่งเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 มาตรการหลัก

1.1 มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ

- 1.1.1 ขยายหลักประกันยามชราภาพให้ครอบคลุมบุคคลทั่วไป
- 1.1.2 ส่งเสริมการออมตั้งแต่วัยต้น
- 1.1.3 ลดหย่อนภาษีเพื่อส่งเสริมการออมเพื่อชราภาพ

1.2 มาตรการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- 1.2.1 ส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยตั้งแต่วัยเด็ก ให้มีหลักสูตรวิชาการดูแลสุขภาพ และพฤติกรรมอนามัย
- 1.2.2 ส่งเสริมและจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อความเข้าใจชีวิต และ พัฒนาการในแต่ละวัย และเพื่อการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุที่เหมาะสม
- 1.2.3 รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ
- 1.2.4 เตรียมการสำหรับผู้ที่เข้าสู่วัยสูงอายุให้มีความรู้ที่ถูกต้องในทุกเรื่องที่เป็นจำเป็น

1.3 มาตรการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

- 1.3.1 ปรับปรุงระบบการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้และประชาชนทุกวัยมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบครอบครัว ผู้สูงอายุและชุมชน
- 1.3.2 จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาล
- 1.3.3 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเยาวชน โดยดำเนิน
- 1.3.4 รณรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก

- 2.1 มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น
  - 2.1.1 จัดบริการอบรมในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ
  - 2.1.2 จัดบริการให้คำปรึกษาทั่วไปในสถานบริการทางสุขภาพของรัฐและเอกชน
  - 2.1.3 ดำเนินการให้มีการสื่อข้อมูลข่าวสารแก่ผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 2.2 มาตรการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ
  - 2.2.1 ส่งเสริมการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย
  - 2.2.2 สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุ
- 2.3 มาตรการส่งเสริมด้วยการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ
  - 2.3.1 ส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา ทั้งในระบบและนอกระบบ
  - 2.3.2 ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
  - 2.3.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้ โดยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมด้วย
- 2.4 มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ
  - 2.4.1 ประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม
  - 2.4.2 ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุและให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมด้านต่างๆ
- 2.5 มาตรการส่งเสริม สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ

- 2.5.1 ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ
- 2.5.2 ส่งเสริมการผลิตและการเข้าถึงสื่อและข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้สูงอายุ
- 2.5.3 ดำเนินการให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง
- 2.6 มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย
  - 2.6.1 กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ
  - 2.6.2 สนับสนุนให้องค์กรทั้งภาครัฐ ชุมชน และเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและจัดบริการด้านที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
  - 2.6.3 กำหนดมาตรการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย การปรับปรุงเพื่อที่อยู่อาศัย และระบบสาธารณูปโภค สำหรับผู้สูงอายุ
- 3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก
  - 3.1 มาตรการคุ้มครองด้านรายได้
    - 3.1.1 จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอ
    - 3.1.2 ขยายหลักประกันยามชราภาพให้ครอบคลุมผู้สูงอายุ
    - 3.1.3 ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนในชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ครอบคลุมผู้สูงอายุ
  - 3.2 มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ
    - 3.2.1 พัฒนาและส่งเสริมระบบประกันสุขภาพที่มีคุณภาพเพื่อผู้สูงอายุทุกคน
  - 3.3 มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
    - 3.3.1 ลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยตัวเองไม่ได้
    - 3.3.2 เร่งรัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุที่ได้รับการทารุณกรรม หรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือถูกทอดทิ้งจนเกิดผลเสียร้ายแรงทางสุขภาพกายและ/หรือสุขภาพจิต
    - 3.3.3 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต

- ก. รณรงค์ให้เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ
- ข. ส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ
- ค. ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และเรียนรู้วิธีการของความช่วยเหลือ

3.4 มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

3.4.1 ปรับปรุงบริการสาธารณะทุกระบบให้สามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตและติดต่อสัมพันธ์กับสังคม กลุ่ม และบุคคล

- ก. ลดราคาโดยสารระบบขนส่งสาธารณะ และระบบขนส่งมวลชนแก่ผู้สูงอายุ
- ข. ปรับปรุงบริการระบบขนส่งสาธารณะให้สะดวกเหมาะสมกับผู้สูงอายุ
- ค. จัดทำมาตรฐานสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน อาคาร ห้องสุขา
- ง. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน อาคาร ห้องสุขา
- จ. จัดทำมาตรฐานสวนสาธารณะและสนามกีฬาสำหรับการออกกำลังกายและพักผ่อนที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
- ฉ. จัดให้มีสวนสาธารณะและสนามกีฬาสำหรับการออกกำลังกายและพักผ่อนที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ

3.4.2 จัดตั้งและพัฒนาบริการทางสุขภาพและทางสังคมในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุดโดยเน้นบริการถึงบ้าน และมีการสอดประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและสังคม โดยควรครอบคลุมบริการดังต่อไปนี้

- ก. ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
- ข. ศูนย์ดูแลกลางวัน
- ค. บริการเยี่ยมบ้าน
- ง. บริการดูแลที่บ้าน
- จ. บริการสุขภาพที่บ้าน
- ฉ. บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล
- ช. ส่งเสริมการจัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน
- ซ. สนับสนุนระบบอาสาสมัคร

- ณ. สนับสนุนและส่งเสริมความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครผู้ดูแล
- 3.4.3 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรทางศาสนา มีส่วนร่วมในการดูแลจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ
- ก. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
- ข. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนที่ดำเนินการจัดบริการและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ
- ค. ส่งเสริมให้องค์กรทางศาสนามีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตใจและดูแลจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ
- 3.4.4 เกื้อหนุนให้เอกชนจัดบริการด้านสุขภาพและสังคมให้กับผู้สูงอายุที่สามารถซื้อบริการได้โดยมีการดูแลกำกับมาตรฐานร่วมกัน
- 3.4.5 จัดบริการแพทย์ทางเลือก เช่น แพทย์แผนไทย ฯลฯ เพื่อเป็นทางเลือกในการดูแลรักษาปัญหาสุขภาพ
- 3.4.6 จัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุ หอผู้ป่วยผู้สูงอายุ และสถานบริการสุขภาพเรื้อรังสำหรับผู้สูงอายุที่เพียงพอแก่การให้บริการและสามารถรองรับปัญหาในผู้สูงอายุ

4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 มาตรการหลัก

- 4.1 มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ
- 4.1.1 ส่งเสริมให้คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติมีศักยภาพในการดำเนินการให้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติได้รับการนำไปปฏิบัติ และเป็นสื่อกลางในการประสานงานกิจกรรมและการดำเนินการต่างๆ ทั้งระหว่างองค์กรต่างๆ ภายในประเทศและต่างประเทศ
- 4.1.2 คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ (กสผ.) ดำเนินการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 ที่เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
- 4.2 มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ
- 4.2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ทั้งในระดับวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ดูแลทั่วไป อย่างมีประสิทธิภาพ

และได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

- 4.2.2 กำหนดแผนการผลิตบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ และดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

5. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก

- 5.1 มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวล และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ
- 5.2 มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุโดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม
- 5.3 มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง
- 5.4 มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัย

การให้บริการสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในปัจจุบัน

การให้สวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุในปัจจุบัน มีการดำเนินการในหลายรูปแบบทั้งบริการโดยตรง บริการทางอ้อม ซึ่งจัดขึ้นในหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อตอบรับกับปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน สังคม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

บริการที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐบาล

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.1 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้จัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1.1.1 สถานสงเคราะห์คนชรา เป็นการอุปการะผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน เช่น ถูกทอดทิ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีผู้อุปการะดูแล ที่มีความสมัครใจเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์ โดยบริการที่จัดให้ประกอบด้วย บริการด้านปัจจัย 4 บริการตรวจสุขภาพทั่วไป การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย บริการด้านกายภาพบำบัด บริการให้คำแนะนำปรึกษา บริการด้านสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเสริมรายได้ บริการด้านศาสนกิจ บริการฌาปนกิจศพ เป็นต้นซึ่งการอุปการะจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. ประเภทสามัญ ให้การอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยให้ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมกัน ห้องละหลายคน ชาย-หญิง ไม่ปะปนกัน
2. ประเภทเสียค่าบริการ จัดให้อยู่ในหอพักผู้สูงอายุมีจำนวน 40 ห้อง โดยชำระค่าบริการประเภทเตียงเดี่ยว อัตราคนละ 550 บาท/เดือน ประเภทเตียงคู่อัตรา 1,060 บาท/เดือน มีเฉพาะสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคเพียงแห่งเดียว
3. ประเภทพิเศษ โดยปลูกบ้านอยู่เองตามแบบแปลนที่กรมประชาสงเคราะห์ (เดิม) กำหนด ปลูกในที่ดินของสถานสงเคราะห์ โดยทำสัญญาปลูกสร้างเสร็จแล้วยกกรรมสิทธิ์ให้กับทางราชการ และผู้ปลูกสร้างสามารถอาศัยอยู่ได้จนตลอดชีวิต มีบ้าน 3 แบบ คือ บ้านเดี่ยว บ้านแฝดและบ้านปฏิบัติธรรม ขณะนี้มีที่สถานสงเคราะห์คนชราวัยทองนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ และสถานสงเคราะห์คนชราวาสนะเวศม์ฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขณะนี้มีสถานสงเคราะห์อยู่ 20 แห่งทั่วประเทศ สามารถรับผู้สูงอายุเข้ารับการอุปการะได้ประมาณ 3,000 คน ดังนี้
  - 3.1 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร
  - 3.2 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี
  - 3.3 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา
  - 3.4 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์วัดม่วง จังหวัดนครราชสีมา
  - 3.5 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
  - 3.6 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา
  - 3.7 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านเขาปอแก้ว จังหวัดนครสวรรค์
  - 3.8 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
  - 3.9 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านอุ้มทอง-พำนัก จังหวัดชุมพร
  - 3.10 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
  - 3.11 สถานสงเคราะห์คนชราวาสนะเวศม์ ในพระสังฆราชูปถัมภ์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
  - 3.12 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านนครปฐม จังหวัดนครปฐม
  - 3.13 สถานสงเคราะห์คนชราวัยทองนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่
  - 3.14 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
  - 3.15 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง จังหวัดตรัง
  - 3.16 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 กรุงเทพมหานคร

- 3.17 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านลพบุรี จังหวัดลพบุรี
- 3.18 สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่อบึงอุบลรัตน์)
จังหวัดนครปฐม
- 3.19 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
- 3.20 สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่อลำไยอุบลรัตน์)
จังหวัดกาญจนบุรี

1.1.2 เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากขึ้น ประกอบกับการสงเคราะห์ภายในสถานสงเคราะห์มีค่าใช้จ่ายสูงมาก มีความจำกัดด้านบุคลากรดูแลผู้สูงอายุ และไม่ได้รับอัตราค่าจ้างเพิ่ม รวมทั้งหลักการดูแลผู้สูงอายุที่ดีที่สุด คือ การให้ผู้สูงอายุได้อยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุขในบ้านปลายชีวิต ไม่ใช่การแยกผู้สูงอายุจากครอบครัว จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงจัดให้มีบริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยให้บริการเฉลี่ยเดือนละ 3,000 ราย มีบริการดังนี้

- บริการภายในศูนย์ ได้แก่ สุขภาพอนามัย กายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเสริมความรู้ และศาสนกิจ บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นต้น
- บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยรับเข้าพักในบ้านพักฉุกเฉิน และให้บริการในด้านปัจจัย 4 สังคมสงเคราะห์ หรือส่งไปรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น

การจัดตั้งศูนย์บริการบางแห่งเป็นส่วนหนึ่งของสถานสงเคราะห์ และในบางแห่งจัดตั้งเป็นเฉพาะศูนย์บริการเพียงอย่างเดียว ขณะนี้มีศูนย์บริการฯ จำนวน 18 แห่งทั่วประเทศ และหน่วยบริการ 1 แห่ง ดังนี้

1. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง กรุงเทพมหานคร
2. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุศรีสุคต จังหวัดพิษณุโลก
3. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
4. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุบางละมุง จังหวัดชลบุรี
5. ศูนย์บริการผู้สูงอายุบางแค กรุงเทพมหานคร
6. ศูนย์บริการผู้สูงอายุบ้านทิพย์สุนันท์ กรุงเทพมหานคร
7. ศูนย์บริการผู้สูงอายุโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา
8. ศูนย์บริการผู้สูงอายุทักษิณ จังหวัดยะลา
9. ศูนย์บริการผู้สูงอายุเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

10. ศูนย์บริการผู้สูงอายุปิยะมาลัย จังหวัดเชียงใหม่
11. ศูนย์บริการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์วัดม่วง จังหวัดนครราชสีมา
12. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุวัยทอง จังหวัดเชียงใหม่
13. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุลพบุรี จังหวัดลพบุรี
14. ศูนย์บริการผู้สูงอายุบ้านบางแค 2 กรุงเทพมหานคร
15. ศูนย์บริการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
16. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุศรีตรัง จังหวัดตรัง
17. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุอุ้มทอง-พนักตัก จังหวัดชุมพร
18. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุเพชรทองคำ กรุงเทพมหานคร
19. หน่วยบริการทางสังคมผู้สูงอายุห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

1.1.3 บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุที่อยู่ตามบ้าน นำข้อมูลข่าวสารบริการไปเผยแพร่การให้บริการในด้านคำแนะนำ และการรักษาพยาบาลเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยหน่วยเคลื่อนที่นี้จะประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่พยาบาล ดำเนินการโดยหน่วยงานส่วนกลางกรุงเทพมหานคร ศูนย์บริการผู้สูงอายุและสถานสงเคราะห์คนชราต่าง ๆ

1.1.4 การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในสมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้จัดให้มีการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขึ้นในปี พ.ศ. 2536 เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในชนบทที่ยากจนไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้โดยมอบเป็นเงินคนละ 200 บาท/เดือน และช่วยจนตลอดชีวิต ซึ่งปีแรกได้รับงบประมาณเพียง 20,000 คนทั่วประเทศ โครงการนี้เป็นโครงการที่รัฐบาลให้ความสนใจมาก และผลักดันให้มีการเพิ่มจำนวนเงินเป็นเดือนละ 300 บาท/คน ปัจจุบันสามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุได้จำนวน 400,000 คน ซึ่งในปีงบประมาณ 2545 ได้กำหนดให้องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้กับผู้สูงอายุ ตามโครงการถ่ายโอนกิจกรรมให้แก่องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.5 การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัด โดยชุมชนตนเอง โดยให้วัดหรือสถาบันทางศาสนาอื่น ๆ เช่น โบสถ์ มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นไปตามความต้องการของชุมชนนั้น ๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมรายได้ กิจกรรมด้านการเกษตร กิจกรรมด้านการศึกษา และ ในปี พ.ศ. 2542 กรมประชาสงเคราะห์ (เดิม) ได้รับการจัดสรรเงินตาม

แผนมียาชาวา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ละ 50,000 บาท และเป็นค่าวัสดุครุภัณฑ์ ภายในศูนย์ ฯ ละ 140,000 บาท ปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดชั้น 200 ศูนย์ทั่วประเทศ

1.1.6 การสงเคราะห์เครื่องอุปโภค บริโภค เครื่องช่วยความพิการ และอื่น ๆ การสงเคราะห์เครื่องอุปโภค บริโภค เครื่องช่วยความพิการ และอื่น ๆ ตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ โดยมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ให้บริการตามความเหมาะสม รวมทั้งติดต่อประสานงานหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมให้ความช่วยเหลือต่อไป

1.1.7 การจัดอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยเข้ารับการฝึกอบรมในหน่วยงานสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ และประสานงานให้นายจ้างที่มีความประสงค์ต้องการต่อไป

1.2 สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แนวทางการส่งเสริมการใช้ศักยภาพ การคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ และการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ พัฒนามาตรการ กลไก และกำหนดมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม การส่งเสริมศักยภาพ คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ สนับสนุน และพัฒนาองค์ความรู้ ตลอดจนสร้างระบบเตือนภัย และเฝ้าระวังปรากฏการณ์ที่มีผลต่อผู้สูงอายุส่งเสริม สนับสนุน เครือข่ายในการจัดสวัสดิการสังคม การพัฒนา และคุ้มครอง พิทักษ์ผู้สูงอายุ บริหารจัดการเพื่อพัฒนางาน ผู้สูงอายุระดับชาติ รวมทั้งกำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

1.3 สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุน สนับสนุนเงินอุดหนุนแก่องค์กรเอกชนมูลนิธิที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา

2. กระทรวงแรงงาน

2.1 สำนักงานประกันสังคม

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ได้ขยายความคุ้มครองการประกันสังคมกรณีชราภาพ โดยเริ่มดำเนินการ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 โดยส่งเงินสมทบเป็นร้อยละของรัฐบาล นายจ้างและผู้ประกันตน ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2543 อัตราส่วน 1:2:2 ตั้งแต่ 1 มกราคม 2546 เป็นต้นไป ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินประกันสังคมเป็นปีละ 4.7%

กรณีเงินบำนาญชราภาพต้องจ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่า 180 เดือน หากจ่ายไม่ครบให้ได้รับเงินบำนาญชราภาพ ทั้งนี้ผู้ประกันตนจะต้องมีอายุ 55 ปีบริบูรณ์

2.2 กรมการจัดหางาน

หน่วยงานศูนย์กลางติดต่อประสานให้แก่ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน และบริษัทต่างๆ ที่ต้องการรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน ซึ่งกรมการจัดหางานมีหน่วยงานจัดตั้งดำเนินการในทุกจังหวัด

2.3 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

หน่วยงานฝึกอบรมเกี่ยวกับผู้ดูแลผู้สูงอายุทำงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งเปิดฝึกอบรมทักษะอาชีพต่างๆ ให้แก่ผู้สูงอายุที่สนใจ

3. กระทรวงศึกษาธิการ

3.1 กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.)

บริการการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ คือ กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน และกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยในหลาย ๆ รูปแบบ ทั้งในการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน และการให้การศึกษ เพื่อช่วยพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ โดยให้บริการทั้งในโรงเรียนประจำและโรงเรียนฝึกอาชีพเคลื่อนที่ นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ให้ความรู้ในการดำเนินชีวิต เช่น งานอาชีพ สุขภาพ กฎหมาย โภชนาการ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)

จัดหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งติดตามและควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่ดำเนินการสอนตามหลักสูตรนี้

4. กระทรวงวัฒนธรรม

4.1 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)

หน่วยงานที่ทำหน้าที่รวบรวมและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่ทรงคุณค่าภูมิปัญญาไทยที่มีความสามารถในด้านต่างๆ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่ดั่งงามและคงเอกลักษณ์ในสังคมไทย

5. กระทรวงสาธารณสุข

5.1 กรมอนามัย

หน่วยงานพัฒนาส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อเฝ้าระวังป้องกันรักษาฟื้นฟูสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ เช่น การเผยแพร่ความรู้โดยใช้สื่อต่าง ๆ การอบรม สัมมนา การใช้สมุดบันทึก

สุขภาพ การจัดทำคู่มือดูแลผู้สูงอายุ การพัฒนาบุคลากรในการให้บริการ รวมทั้งการศึกษาวิจัย เพื่อหารูปแบบการดำเนินงาน เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

5.2 สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์

หน่วยงานส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ทางการแพทย์พัฒนาคุณภาพ การบริการให้ได้มาตรฐานครอบคลุม โดยมุ่งเน้นการบริการเชิงรุกสู่ชนบท ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเองผ่านทางระบบสาธารณสุขมูลฐาน รวมทั้งการเผยแพร่ ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ

5.3 กรมสุขภาพจิต

หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลสุขภาพจิตผู้สูงอายุ จัดทำโครงการรณรงค์ต่าง ๆ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งรับปรึกษาปัญหาทางโทรศัพท์หมายเลข 1667

5.4 สำนักงานประกันสุขภาพ

เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการ ให้สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล แก่กลุ่มผู้สูงอายุ

5.5 สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

หน่วยงานด้านวิชาการที่ศึกษาวิจัย หรือสนับสนุนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเด็นต่างๆ และเผยแพร่สู่สาธารณชน

6. กรุงเทพมหานคร

หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดแผนงานและกิจกรรมที่จะดำเนินการ ดังนี้

- การให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ช่วยตนเองไม่ได้ ถูกทอดทิ้งหรือประสบ ปัญหา ความเดือดร้อน เช่น ด้านปัจจัย 4 ด้านการรักษาพยาบาล การให้คำแนะนำ ปรีक्षा เป็นต้น
- การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบ ประสังสรรค์ ทำกิจกรรมร่วมกัน ปัจจุบันมีสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร
- การจัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาล สังกัดกรุงเทพมหานคร และศูนย์บริการ สาธารณสุข โดยให้มีความพร้อมในด้านการให้บริการ โดยไม่คิดมูลค่าและครอบคลุม ทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ
- การจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุในวันผู้สูงอายุแห่งชาติประจำปี
- การประสานงานและสร้างเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุระหว่างองค์กรภาครัฐ

เอกชน ครอบครัวยุ และชุมชน

- การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนสำหรับผู้สูงอายุ
- การจัดทำบัตรประจำตัวผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตของศูนย์บริการสาธารณสุข เพื่อให้ได้รับบริการด้านการตรวจรักษาฟรี
- การจัดหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในชุมชน

7. กระทรวงมหาดไทย

7.1 กรมการพัฒนาชุมชน

หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาส่งเสริมกลุ่มต่างๆ ในชุมชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักยภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่กรมการพัฒนาชุมชนให้ความสนใจในการดำเนินงาน สนับสนุน ส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความชำนาญเฉพาะด้านในสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และช่วยเหลือสังคม รวมทั้งจัดกิจกรรมฟื้นฟูชนบทธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับการยกย่องผู้สูงอายุและบุพการี เช่น วันสงกรานต์ วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น

7.2 กรมส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานทำหน้าที่เกี่ยวกับภารกิจปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และกิจกรรมในชุมชนที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในสมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้จัดให้มีการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขึ้นในปี พ.ศ. 2536 เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในชนบทที่ยากจนไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้โดยมอบเป็นเงินคนละ 200 บาท/เดือน และช่วยจนตลอดชีวิต ซึ่งปีแรกได้รับงบประมาณเพียง 20,000 คนทั่วประเทศ โครงการนี้เป็นโครงการที่รัฐบาลให้ความสนใจมาก และผลักดันให้มีการเพิ่มจำนวนเงินเป็นเดือนละ 300 บาท/คน ปัจจุบันสามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุได้จำนวน 400,000 คน ซึ่งในปีงบประมาณ 2545 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้กับผู้สูงอายุ ตามโครงการถ่ายโอนกิจกรรมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. กระทรวงคมนาคม

บริการลดค่าโดยสารรถไฟครึ่งราคาช่วงเดือนมิถุนายน - กันยายน ของทุกปีตลอดจนจัดที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุในรถประจำทาง และรณรงค์ให้ประชาชนเอื้อเฟื้อที่นั่งแก่ผู้สูงอายุ

9. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

9.1 การกีฬาแห่งประเทศไทย

หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชน โดยใช้กีฬา เป็นสื่อ ในส่วนผู้สูงอายุได้จัดทำโครงการและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น เช่น โครงการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โครงการค่ายพักแรม การออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมกีฬาและสุขภาพมวลชน เป็นต้น บางโครงการที่จัดทำจะเน้น การประชาสัมพันธ์ให้หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรม ให้แก่ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพมากขึ้นและถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้ง ส่งเสริมการให้บริการทางวิชาการโดยจัดทำเป็นเอกสาร คู่มือต่าง ๆ แผ่นโปสเตอร์ วิดีทัศน์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นสื่อเผยแพร่

10. สำนักนายกรัฐมนตรี

10.1 กรมประชาสัมพันธ์

หน่วยงานกลางในการเผยแพร่สื่อเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตลอดจนรณรงค์ให้ประชาชนและ สื่อมวลชนให้ความสำคัญของผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังมีภารกิจของหน่วยงานอื่น ๆ ในเรื่องทำหน้าที่พิทักษ์คุ้มครองสิทธิแก่ผู้สูงอายุทางด้านกฎหมาย เช่น กระทรวงยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการศึกษาวิจัย เผยแพร่ความรู้ แหล่งวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งมีผลงานแพร่หลายทั้งใน และต่างประเทศ เช่น วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานภาครัฐที่จัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่นำเสนอในเอกสารนี้เป็น ส่วนหนึ่งของหน่วยงานหลายแห่ง ที่ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อจัดบริการให้ครอบคลุม ปัญหาของผู้สูงอายุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

บริการที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาคเอกชน

การจัดสวัสดิการรูปแบบเดิมจะมีรัฐเป็นองค์กรหลักในการดำเนินงาน แต่ปัจจุบันหน่วยงานเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุอย่างมาก โดยที่ภาครัฐได้เสนอร่าง พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองด้านคุณภาพและบริการแทน

สำหรับการดำเนินการในลักษณะสถานพยาบาลต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข

สุขหน่วยงานเอกชนที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ได้สำรวจและจัดทำทำเนียบองค์กรที่ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุในประเทศไทย (พ.ศ.2546) สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. องค์กรผู้สูงอายุ 3 แห่ง
  - 1.1 สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ
    - สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุ 105 แห่ง
  - 1.2 สมาคมคลังปัญญาอาวุโสแห่งประเทศไทย
  - 1.3 สหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร
2. องค์กรวิชาการด้านผู้สูงอายุ 35 แห่ง
3. องค์กรภาครัฐด้านสุขภาพผู้สูงอายุ 38 แห่ง
4. องค์กรภาครัฐด้านสวัสดิการสังคมและสงเคราะห์ผู้สูงอายุ 34 แห่ง
5. องค์กรเอกชนด้านงานผู้สูงอายุ 172 แห่ง
6. องค์กรเครือข่ายดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ 4 แห่ง
7. องค์กรด้านส่งเสริมอาชีพอดีตเรกและรายได้ผู้สูงอายุ 6 แห่ง
8. องค์กรประเภทอื่นด้านผู้สูงอายุ 27 แห่ง
9. องค์กรแหล่งเงินทุนสนับสนุนงานผู้สูงอายุ 14 แห่ง
10. องค์กรต่างประเทศด้านผู้สูงอายุในประเทศและต่างประเทศ 30 แห่ง

ตัวอย่างหน่วยงานเอกชนที่ดำเนินการด้านผู้สูงอายุ

1. สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางระหว่างสมาคม ชมรมผู้สูงอายุในประเทศและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสานงานร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อรัฐและเอกชน ช่วยเหลือสนับสนุนและเผยแพร่ผลงานต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ กิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่ การสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ การจัดสัมมนาเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ ค่ายผู้สูงอายุ กิจกรรมในวาระพิเศษต่าง ๆ การเสนอรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. สมาคมคลังปัญญาอาวุโสแห่งประเทศไทย (ค.ป.อ.ท.) เป็นศูนย์รวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ในการทำประโยชน์ให้กับสังคมและต่อผู้สูงอายุเอง รวมทั้งช่วยเหลือกิจกรรมสนับสนุนภาคเอกชน จัดหารายได้ และถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้สูงอายุแก่บุคคลต่าง ๆ ได้แก่ การถ่ายทอดจริยธรรม ความรู้และประสบการณ์ต่างวัยแก่เยาวชน การเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้สูงอายุ คู่มือผู้สูงอายุในชุมชนแออัด เป็นต้น

3. สภากาชาดไทย เป็นองค์กรสาธารณกุศลทั่วไปที่ให้การส่งเสริมการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ เช่น การจัดหน่วยเคลื่อนที่ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การจัดกิจกรรมในวันต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ เป็นต้น

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้สูงอายุที่จะเข้ารับบริการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. หญิงหรือชายจะต้องมีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป
2. ไม่เป็นโรคติดต่อเรื้อรัง หรือโรคติดต่ออันตราย
3. ไม่พิการหรือทุพพลภาพ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
4. ต้องมีความจำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ คือ
  - 4.1 มีความเดือนร้อยทุข์ยาก ไม่มีผู้อุปการะและไม่มีที่อยู่อาศัย
  - 4.2 มีที่อยู่อาศัยแต่ขาดผู้ดูแลและให้ความช่วยเหลือ
  - 4.3 อยู่กับครอบครัวไม่มีความสุข

คุณสมบัติของผู้เข้าพักอาศัยในบ้าน “บุศยานิเวศม์”

1. เป็นผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป
2. มีสัญชาติไทย
3. ไม่พิการทุพพลภาพ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
4. ไม่เป็นโรคเรื้อรังอันตราย หรือโรคติดต่ออันตราย
5. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงตามสมควรแก่วัย และสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้
6. มีรายได้ประจำเพียงพอชำระค่าใช้จ่ายและค่าบริการตามระเบียบของบ้านพัก
7. มีความจำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
  - ขาดผู้ดูแล
  - ไม่ได้ได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากครอบครัว หรือจากผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วยพอเพียงขาดความปลอดภัยในการอยู่โดยลำพังคนเดียว
8. เป็นผู้มึศีลธรรม ไม่มีประวัติเสื่อมเสีย ไม่มีความประพฤติหรือนิสัยที่น่ารังเกียจ
  9. มีบุคคลที่มีฐานะและเชื่อถือได้รับรองความประพฤติและค้ำประกัน

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพงศธร เหวาบัตย์ เกิด พ.ศ.2503 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี) ในปีการศึกษา 2526 เริ่มเข้าทำงานในตำแหน่งวิศวกรที่บริษัท F.T.L.Industries จำกัด เป็นเวลา 5 ปี และมาทำงานที่บริษัท เนาวรัตน์พัฒนาการ จำกัด ปัจจุบันเป็นบริษัท เนาวรัตน์พัฒนาการ จำกัด (มหาชน) ได้เข้ารับการอบรมในโครงการ MINI MBA สำหรับผู้บริหารรุ่นที่ 36 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และโครงการอบรมทางวิชาการเรื่อง กลยุทธ์การบริหารธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ รุ่นที่ 20 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรเคหพัฒน์ศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคนอกเวลาราชการ) ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545

ปัจจุบันทำงานวิชาชีพอิสระในด้านให้คำปรึกษาเกี่ยวกับโครงการอสังหาริมทรัพย์